

Klima- og miljødepartementet

Oslo, 21. oktober 2026

KLAGE OVER KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTETS VEDTAK 30. SEPTEMBER 2026 OM TIDSBEGRENSET TILLATELSE TIL FORURENSENDE VIRKSOMHET I FØRDEFJORDEN

1 INNLEDNING

Naturvernforbundet og Natur og Ungdom påklager herved Klima- og miljødepartementets vedtak 30. september 2026 (ref. 26/2400) om tidsbegrenset tillatelse på tre år etter forurensningsloven § 11 til Engebø Rutile and Garnet AS for gruvevirksomhet med sjødeponi i Førdefjorden.

Vi har rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. Klagen er fremsatt innen klagefristen på tre uker.

Vedtaket om tidsbegrenset tillatelse bygger på en rekke rettslige og faktiske feil. I klagen vil vi fremheve fire alvorlige feil som hver for seg leder til at vedtaket må oppheves eller endres:

- En oppsplitting av prosjektet gjennom en tidsbegrenset tillatelse, med sikte på en senere langvarig tillatelse, er ulovlig (punkt 2)
- Vurderingen av om deponering i henhold til den tidsbegrensede tillatelsen vil føre til forringelse etter vanndirektivet, er mangelfull (punkt 3)
- Den tidsbegrensede tillatelsen bygger på en ugyldig driftskonsesjon, og samordningsplikten etter mineralloven § 1-8 er ikke overholdt (punkt 4)
- Utprøvingen av flokkuleringsmiddelet Praestol DW 20 er ikke tilstrekkelig vurdert (punkt 5)

Høyesterett (HR-2026-1360-A) har slått fast at driftskonsesjonen og tillatelsen til sjødeponering i Førdefjorden er ugyldige. Kongen i statsråd må nå sørge for at dommen følges opp. Den tidsbegrensede tillatelsen innebærer i realiteten at deponeringen fortsetter uten den vurderingen vannforskriften og vanndirektivet krever. Dette er et løpende brudd på Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Vi har i eget brev av 15.10.2026 påklaget departementets vedtak om suspensjon (ref. 26/4909).

2 OPPSPLITTINGEN AV PROSJEKTET ER ULOVLIG

2.1 Treårstillatelsen utgjør en etappe av ett og samme prosjekt

I høringsrunden påpekte vi at en midlertidig tillatelse vil utgjøre en ulovlig oppsplitting av et større prosjekt.¹ Tiltaket kan ikke vurderes løsrevet fra den planlagte videre gruvedriften, som er anslått å vare i cirka 39 år.

Det kommer frem flere steder i departementets vedtak at treårsperioden ikke er prosjektets reelle avgrensning. For det første omtaler departementet treårstillatelsen som en ordning i påvente av en vurdering «*av om det kan gis tillatelse til mer omfattende og langvarig deponering*». Dette gjentas i punkt 3.3, der departementet uttaler at vurderingen av om vilkårene i vannforskriften § 12 er oppfylt, skal behandles i sammenheng med den langvarige tillatelsen.

For det andre omfatter den godkjente avfallshåndteringsplanen etter sin egen ordlyd «*skildringer og løsninger for hele prosjektets levetid*». At departementet i vedtakets punkt 3.4 presiserer at det bare «*er den delen av avfallshåndteringsplanen som beskriver perioden den tidsbegrensede tillatelsen skal gjelde som vurderes i dette vedtaket*», bekrefter at departementet har avgrenset vurderingen til en fase av et langsiktig prosjekt. Som vi kommer tilbake til nedenfor er en slik oppsplitting av et større prosjekt uforenlig med EØS-rettens krav til å vurdere prosjektets samlede miljøvirkninger.

2.2 Vilkaørlig avveining av fordeler og ulemper

Vi vil påpeke at departementet ikke anvender den samme tidshorisonten på begge sider av interesseavveiningen etter forurensningsloven § 11 femte ledd. På ulempeiden avgrenser departementet vurderingen til miljøvirkningene i treårsperioden, men på fordelssiden utvider departementet tidshorisonten til å være den langsiktige driften. Dette underbygger at departementet har foretatt en ulovlig oppsplitting av tiltaket, utelukkende for å omgå de krav vannforskriften og vanddirektivet stiller.

Departementet viser blant annet til at deponeringen i treårsperioden er begrenset til 1,5 millioner tonn per år, sammenliknet med 4 millioner tonn, og at miljøpåvirkningen derfor vil være redusert. Ved vurderingen av påvirkningen på bunnfauna avgrenses det til det arealet som antas å bli berørt «*de neste tre årene*», og departementet konkluderer med at det ikke vil skje en forringelse av vannforekomsten i denne perioden. Departementet vurderer heller ikke det som «*hensiktsmessig eller nødvendig å gjennomføre ytterligere utredninger og vurderinger av alternative drifts- og deponiformer for den omsøkte perioden på tre år*», fordi den langsiktige deponeringen skal vurderes senere.

På fordelssiden bygger departementet derimot vurderingen hovedsakelig på prosjektets langsiktige virkninger. Departementet viser til at prosjektets totale levetid er på 39 år, og legger vekt på at treårstillatelsen gir forutsigbarhet og «*bidrar til å redusere usikkerhet om de langsiktige fordelene ved prosjektet*». Videre fremheves prosjektets betydning for langsiktig minneralforsyning, kompetanseutvikling, arbeidsplasser, bosetting, regionale ringvirkninger og skatteinntekter. Departementet erkjenner selv at fordelene er mindre for de tre årene enn for hele prosjektets levetid, men lar likevel hensynet til de langsiktige fordelene veie tungt fordi «*prosjektet [er] allerede etablert, og driften igangsatt*».

Resultatet er at de langsiktige fordelene ved en videreført drift tas med på den ene siden av vektskålen, mens de langsiktige miljøulempene ved den samme driften holdes utenfor i avveiningen. Dette fremstår vilkaørlig og oppfyller ikke kravene til en reell avveining etter forurensningsloven § 11 femte ledd. Departementet kan ikke

¹ [Lenke](#) til vårt høringsinnspill.

behandle treårsperioden isolert når miljøulempene vurderes, og så vurdere treårsperioden som en integrert del av et 39-årig prosjekt når fordelene vurderes.

2.3 Oppsplittingen av prosjektet bryter med naturmangfoldloven

Vi gjør også oppmerksom på at oppsplittingen av prosjektet ikke er i samsvar med prinsippet om økosystemtilnærming og prinsippene for å vurdere samlet belastning i naturmangfoldloven § 10. Det fremgår av forarbeidene at det er «effekten på naturmangfoldet som vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan», jf. Ot.prp. nr. 52 (2008 –2009) s. 381. Også fremtidig, påregnelig belastning som tiltaket åpner for å utløse må vurderes i forbindelse med første vedtak. I Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) heter det:

«Paragrafen skal sikre at nye påvirkninger underlegges en helhetsvurdering av hvilken belastning et økosystem vil bli utsatt for. Det innebærer for det første at påvirkningen ikke skal vurderes isolert, men på bakgrunn av den miljøbelastning som allerede er skjedd gjennom andre påvirkninger. Dette har særlig betydning dersom miljøbelastningen er ved en kritisk grense hvor selv en liten øking i belastning vil ha stor effekt på økosystemet. Det vil videre bidra til å motvirke at naturverdiene gradvis forringes som følge av en utvikling hvor hvert enkelt inngrep isolert sett blir ansett som for lite til å bli stanset.

Sett i sammenheng med føre-var-prinsippet innebærer prinsippet om samlet belastning også at en beslutning skal vurderes i lys av muligheten for flere påvirkninger av samme art senere, eller for andre fremtidige påvirkninger som sammen med den foreliggende påvirkningen kan gi en uønsket virkning på naturmangfoldet [...]»

Uttalelsen i forarbeidene viser at vedtaket må bygge på en vurdering av både miljøpåvirkning som allerede har skjedd, og fremtidig miljøpåvirkning. Også departementet har lagt til grunn at den samlede belastningen må vurderes. Dette fremgår av rundskrivet av 31. mars 2016 (Naturmangfoldloven kapittel II – Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk):

«Ett enkelt tiltak får ikke alltid stor betydning for naturmangfoldet. Heller ikke noen få tiltak. Hvis det blir mange tiltak av samme art, som påvirker det samme naturmangfoldet, kan den samlede belastningen av tiltakene imidlertid bli stor. Tilsvarende kan den samlede belastningen av det konkrete tiltaket, andre typer tiltak og andre påvirkningsfaktorer være større enn påvirkningen av det konkrete tiltaket alene»

I regjeringens veileder T-1554 om bruken av Naturmangfoldlovens saksbehandlingsregler heter det om samla belastning blant annet at «Prinsippet skal også motvirke en bit-for-bit-svekkelse av naturmangfold og gradvis forvitring av arters leveområder» og det understrekes i kapittel 7.5.3. at forvaltningen må ta hensyn til fremtidige inngrep og tiltak forvaltningen har kunnskap om vil komme. At tiltakshaver vil søke om en videre utslippstillatelse etter tre år er ikke usannsynlig, og effektene av det skal i tilfelle legges til vurdering av samlet belastning.

Vi kan ikke se at departementet har begrunnet hvordan prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om at også fremtidig, påregnelig belastning, er vektlagt i vår sak, jf. naturmangfoldloven § 7. Sivilombudet har tidligere konkludert med at manglende vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8–12 er en saksbehandlingsfeil som kan ha betydning for vedtakets gyldighet, jf. SOM-2011-1327. Departementet skriver selv i rundskrivet at «[m]anglende begrunnelse er en saksbehandlingsfeil som kan medføre ugyldighet». Vi stiller derfor spørsmål ved hvorfor departementet ikke har fulgt sine egne retningslinjer for saksbehandling. Vi ber om at dette rettes opp, og at det gjøres en full vurdering av forventet samlet belastning før første inngrep tillates.

2.4 Oppsplittingen av prosjektet er EØS-stridig

Vedtaket tar altså ut en avgrenset del av ett og samme gruve- og deponiprosjekt og behandler den isolert. Dette er en oppsplitting som EU/EØS-retten ikke godtar. Formålet med og virkningen av oppsplittingen er at forringelsesforbudet og unntaksvilkårene i vannforskriften § 12 og vanndirektivet artikkel 4 nr. 7 ikke blir vurdert for prosjektet som helhet.

Det er fast praksis fra EU-domstolen at formålet med miljødirektivene ikke kan omgås ved å dele opp prosjekter. Det gir heller ikke et prosjekt fritak fra vurdering at man unnlater å se på den samlede virkningen, når prosjektet som helhet kan få vesentlig innvirkning på miljøet. Dette fremgår av sak C-2/07 *Abraham m.fl.* (avsnitt 27), med henvisning til sak C-392/96 *Kommisjonen mot Irland*:

«Endelig skal den forelæggende rets opmærksomhed henledes på, at formålet med bestemmelserne ikke kan omgås gennem en projektopdeling, og at manglende hensyntagen til projektets kumulative virkning ikke i praksis kan føre til, at samtlige projektdele fratages for vurderingsforpligtelsen, uanset at projektet i sin helhed kan få væsentlig indvirkning på miljøet som omhandlet i artikkel 2, stk. 1, i direktiv 85/337 (jf. i denne retning dom af 21.9.1999, sag C-392/96, Kommissionen mod Irland, Sml. I, s. 5901, præmis 76)»

I sak C-392/96 *Kommisjonen mot Irland* (avsnitt 76-82) slo domstolen fast at terskler ikke kan settes slik at direktivets formål omgås ved å dele prosjekter opp i mindre enheter. I sak C-227/01 *Kommisjonen mot Spania* (avsnitt 53) la domstolen til grunn at et langt prosjekt ikke kan deles opp i kortere etapper for å holde både helheten og delene utenfor direktivets miljømessige krav. Ellers kan direktivets effektivitet bli «*seriously compromised*».² Kommisjonen omtaler det som «*salami-slicing*» når en tiltakshaver får tillatelse til et begrenset tiltak og senere utvider det ut over grensen som ville utløst full vurdering.³

Kravet om å vurdere prosjektets samlede virkning er bekreftet i sak C-110/20 *Regione Puglia*, som gjaldt flere separate tillatelser til hydrokarbonundersøkelser i tilstøtende områder der hvert område lå under, men områdene samlet langt oversteg, den nasjonale arealgrensen. EU-domstolen slo fast at når samme tiltakshaver kan få flere tillatelser som til sammen overstiger grensen for den enkelte tillatelse, må miljøkonsekvensvurderingen omfatte den samlede virkningen prosjektene kan få på miljøet, jf. avsnittene 52-54. En oppsplitting i flere tillatelser fritar altså ikke myndighetene fra å vurdere tiltakets kumulative miljøvirkninger.

EFTA-domstolen bygget på samme prinsipp i tolkningsuttalelsen av 28. april 2026 i sak E-17/25 *Redd Ullevål sykehus*. I avsnitt 58 uttalte domstolen:

«Det er dermed nødvendig å unngå strategier som kan være utformet for å omgå forpliktelsene etter plandirektivet, ved oppdeling av tiltak, som derved reduserer den praktiske virkningen av direktivet (sml. dommen i D'Oultremont m.fl., C-290/15, sitert over, avsnitt 48 og rettspraksis vist til der)».

² Keloniki Pouikli og Ifigeneia Tsakalogianni, "Criteria for Identifying Splitting of Projects (Salami-Slicing) Tactic in Light of the C-110/20 Regione Puglia Case and EIA Practice in Greece" I: *Journal for European Environmental & planning law* 19 (2022) 222-247, s. 230.

³ Report from the Commission to the European Parliament and the Council On the Application and Effectiveness of the EIA Directive (Directive 85/337/EEC as amended by Directive 97/11/EC) -How successful are the Member States in implementing the EIA Directive /* COM/2003/0334 final, punkt 4.3.15.

Disse avgjørelsene gjelder prosjektdirektivet og plandirektivet. Prinsippet bak dem er likevel et alminnelig EU/EØS-rettslig prinsipp om at direktiver skal ha effektiv virkning (effet utile). Det er ingen grunn til at en oppsplitting som ikke godtas etter plandirektivet og prosjektdirektivet, skal godtas etter vanndirektivet. EFTA-domstolen har dessuten i tolkningsuttalelsen i Førdefjord-saken av 5. mars 2025, avsnitt 43, lagt til grunn at myndighetene må analysere «*det aktuelle prosjektet samlet sett*». ⁴ Oppsplittingen som departementet har foretatt er med andre ord EØS-stridig, nettopp fordi prosjektets reelle tidsmessige varighet er 39 år. Denne oppsplitting er også en direkte årsak til at forringelsesvurderingen blir uriktig.

2.5 Kombinasjonen av tidsbegrenset tillatelse og suspensjon

Vi kjenner ikke til at EU-domstolen noensinne har tillatt nasjonale myndigheter å suspendere et tiltak for så å gi en ny tidsbegrenset tillatelse til å forurense mens den langvarige tillatelsen er til behandling. Departementet har uttrykkelig lagt til grunn at suspensjonen «*opphører ved utløpet av suspensjonsperioden*», slik at den ugyldige tillatelsen formelt gjenoppstår etter tre år med mindre departementet rekker å omgjøre dem. En suspensjon som på denne måten holder de ugyldige vedtakene i live, bekrefter nettopp den ulovlige oppsplittingen som departementet har foretatt.

Også det EU/EØS-rettslige effektivitetsprinsippet er til hinder for den mellomløsningen departementet har valgt. Prinsippet om effektiv rettsbeskyttelse ligger til grunn i sak C-752/18 *Deutsche Umwelthilfe* avsnitt 35 og 36, der EU-domstolen fremholdt at retten til et effektivt rettsmiddel ville være illusorisk dersom rettskraftige avgjørelser kan forbli uten virkning:

«35 According to the Court’s case-law, national legislation which results in a situation where the judgment of a court remains ineffective because that court does not have any means of securing observance of the judgment fails to comply with the essential content of the right to an effective remedy enshrined in Article 47 of the Charter (see, to that effect, judgment of 29 July 2019, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, paragraph 72).

36 That right would be illusory if a Member State’s legal system were to allow a final, binding judicial decision to remain ineffective to the detriment of one party (judgments of 30 June 2016, *Toma and Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, paragraph 43 and the case-law cited, and of 29 July 2019, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, point 57).»

Overført til vår sak risikerer Høyesteretts ugyldighetsdom å bli en rent formelt og symbolsk seier for miljøorganisasjonene, dersom suspensjonen holder den ugyldige tillatelsen i live mens forurensningen fortsetter etter den tidsbegrensede tillatelsen. Den tidsbegrensede tillatelsen bygger på en forestilling om at forurensningen bare skal foregå i en treårsperiode, og er dermed unntatt direktivets forringelsesforbud. Dette gjøres samtidig som departementet gir uttrykk for at en langvarig tillatelse er under vurdering. Ved å kombinere suspensjonen med en tidsbegrenset tillatelse har departementet gjort det uforholdsmessig vanskelig å håndheve vanndirektivet.

⁴ [Lenke](#) til EFTA-domstolens tolkningsuttalelse av 5. mars 2025.

3 FORRINGELSESVURDERINGEN ER MANGELFULL

3.1 Oppsplittingen påvirker forringelsesvurderingen

Departementet uttaler at «*det ikke er grunn til å tro at deponeringen vil påvirke et område utover 0,4 km² som er så stort at det vil føre til forringelse av kvalitetselementet bunnfauna*», og legger derfor til grunn at det ikke er nødvendig å vurdere unntak etter vannforskriften og vanndirektivet.

Terskelen for forringelse er lav. Etter EU-domstolens dom i sak C-461/13 *Weser* avsnitt 69 foreligger det forringelse så snart ett av kvalitetselementene i vanndirektivets vedlegg V faller ett nivå, selv om vannforekomsten som helhet ikke skifter tilstandsklasse. Det er ikke tvilsomt at en langvarig deponi vil føre til forringelse. Når det samlede tiltaket ubestridt fører vannforekomsten fra god til dårlig, hviler departementets konklusjon om at treårstillatelsen ikke medfører forringelse, i sin helhet på oppsplittingen av prosjektet.

Uansett, kan forringelsesvurderingen for den tidsbegrensede tillatelsen også kritiseres på andre punkter. Vi mener at forringelsesvurderingen ikke oppfyller kravene i forvaltningsloven § 17 og naturmangfoldloven §§ 8, 9 og 10, og at den bygger på faktiske forutsetninger som er både feil og/eller ikke tilstrekkelig undersøkt (se klagens punkt 3.2-3.5). Dette har ført til at departementet har kommet til gal konklusjon.

3.2 Vedtaket overforenkler viktige beregninger

3.2.1 Spredningsberegningene bygger på uholdbare geometriske forutsetninger

I høringsinnspillet pekte vi på to forhold ved spredningsberegningene til Engebø Rutile and Garnet (ERG). For det første bygger beregningene på at havbunnen er flat ved det nye utslippspunktet, selv om havbunnen der deponeringen pågår har en helning på 4,37 grader. For det andre bygger beregningene på en rasvinkel på 10 grader, mens selskapets egne bilder viser at rasvinkelen i foten av deponiet er ca. 3 grader. Med selskapets egen beregningsmetode og en vinkel på 3 grader vil de deponerte massene dekke mer enn 5 prosent av arealet dypere enn 300 meter.

I vedtaket om midlertidig tillatelse, viser departementet bare til at høringsinstansene mener beregningene er for optimistiske. Departementet drøfter ikke hvilken betydning bunnhelningen og rasvinkelen har, og tar ikke stilling til om det er forsvarlig å legge til grunn at havbunnen er flat ved det nye utslippspunktet.

Tvert imot bygger Miljødirektoratets eget utgangspunkt om en deponikjegle på 0,23 km² nettopp på en rasvinkel på 10 grader, som departementet også stiller seg bak. Den omstridte forutsetningen ligger dermed til grunn også for departementets vurdering, uten en nærmere begrunnelse for hvorfor det legges til grunn.

Miljødirektoratet sier seg «enig i at det knytter seg usikkerhet til grad og omfang av sedimentasjon/spredning av partikler utenfor arealet på 0,23 km²» i sin supplerende faglige vurdering tilsendt departementet den 28. september 2026, men mener usikkerheten kan forsvares ved å stille vilkår om overvåkning.⁵ Dette kommer vi tilbake til i klagens punkt 3.2.3.

3.2.2 Arealanslaget bygger på to usammenlignbare størrelser

Departementet bygger på Miljødirektoratets anslag om at det påvirkede arealet er «*over 0,4 km², men vesentlig mindre enn 1,4 km²*». Den nedre grensen på 0,4 km² er det geometriske arealet av en sirkel med radius på 350 meter rundt utslippspunktet ($\pi \times 0,35^2 \approx 0,4 \text{ km}^2$). Radiusen på 350 meter er valgt fordi det var innenfor denne avstanden overvåkingen i september 2025 faktisk observerte negativ påvirkning på bløtbunnsfaunaen. Den

⁵ [Lenke](#) til Miljødirektoratets supplerende faglige vurdering.

nedre grensen sier altså noe om hvor langt ut man har sett en effekt på et tidligere tidspunkt, men ikke noe om hvilket areal som vil kunne bli forringet når deponeringen øker.

Den øvre grensen på 1,4 km² er derimot ikke en observasjon, men det arealet som ifølge SINTEFs modellering fra 2020 vil få en sedimentering på 3 mm per år eller mer. Intervallet settes dermed sammen av to størrelser som ikke måler det samme. Den nedre grensen er en observert påvirkningsradius, mens den øvre grensen er en modellert sedimenteringsterskel. Et intervall der endepunktene er regnet ut på helt ulike måter, gir i seg selv et misvisende bilde av hvor stort areal som påvirkes.

3.2.3 Arealanslaget er basert på manglende datagrunnlag

Vi viser til Havforskningsinstituttets kritiske innvendinger til arealanslaget, der de skriver at den teoretiske beregningen av 'påvirket område' utgjør en betydelig overforenkling:

«Tydelig biologisk påvirkning ble påvist nesten fem ganger så langt ut fra deponipunktet i september 2025 som det de teoretiske beregningene presentert her i søknaden indikerer. Siden september 2025 er det nå (31.05.2026, Bilag 10) deponert rundt fem ganger mer avgang, men det mangler nye overvåkningsdata.

Hvis en avgjørelse vedrørende omfang av påvirkning skal være kunnskapsbasert, mener Havforskningsinstituttet det er helt nødvendig med en ny datainnsamling for å vurdere påvirkning. Nye overvåkningsdata er i tillegg helt nødvendig for å bedre kunne vurdere effekten av 4,5 millioner tonn avgang deponert i hele perioden av en midlertidig tillatelse.

Nordic Mining gjør i søknaden et poeng av at arealet som påvirkes, er så lite at vannforekomsten ikke vil bli påvirket. I denne sammenheng sammenlignes deponikjeglens areal med vannforekomstens totale areal. Dette er også en forenkling som ikke gjenspeiler de økologisk[e] realiteter. Dyresamfunnet på dypt vann vil være svært forskjellig fra grunt vann, og det er bunnsamfunnet i dypet av vannforekomsten som vil bli påvirket. Miljødirektoratet anerkjenner også dette i et notat (vedlagt, trolig fra juni 2026) der teoretisk areal av påvirket område (areal av deponikjeglen) sammenlignes med areal dypere en 300 m i vannforekomsten «Ytre Førdefjorden». Hvis påvirket areal skal vurderes ut fra om vannforekomsten er forringet eller ikke, er det essensielt at dette omfatter og begrenses til økosystemet i den dype delen av vannforekomsten.»⁶

Etter at Miljødirektoratet kom med sin faglige vurdering 19. august skrev vi i brev til departementet av 28. august 2026:

«I Miljødirektoratets vurdering etter vannforskriften og påvirkning på den økologiske tilstanden, konkluderes det med at Miljødirektoratet samlet sett mener at «arealbeslaget gjennom deponering og sedimentasjon som beskrevet i søknadsprosessen, ikke vil innebære forringelse etter vannforskriften. Usikkerheter knyttet til arealbeslaget håndteres gjennom vilkår til drift og overvåking.» (side. 8). Det kommer frem i vurderingen at flere høringsuttalelser, inkludert den fra Havforskningsinstituttet, mener datagrunnlaget i søknaden er altfor svakt. Informasjonen i uttalelsene viser at ERGs beregninger for arealbeslaget er åpenbart undervurdert. Likevel baserer Miljødirektoratet seg på ERGs beregninger, og nøyer seg med å konkludere at usikkerheter knyttet til dette kan håndteres gjennom vilkår og overvåking.

⁶ [Lenke](#) til Havforskningsinstituttets høringsinnspill.

Det mener vi er uholdbart, og i den forbindelse er det også svært beklagelig at både Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet fikk avslag på sine søknader om utsatt høringsfrist.

Vi viser for øvrig til vår egen høringsuttalelse punkt 7, og oppfordrer departementet til å gjennomføre eller bestille egne utredninger for miljøkonsekvensene i sin videre behandling av søknaden.»⁷

Havforskningsinstituttets bemerkninger rundt arealbeslaget er fortsatt ikke besvart, verken av departementet i vedtaket eller av Miljødirektoratet i sin supplerende faglige vurdering av 28. september 2026.

Under arbeidet med denne klagen, sendte vi en e-post til Havforskningsinstituttet for å høre om de hadde bemerkninger til Miljødirektoratets supplerende faglige vurdering.⁸ I sitt svar stiller Havforskningsinstituttet seg undrende til Miljødirektoratets vurderinger når det kommer til hvor stort areal det mener kan påvirkes av en årlig sedimentering på minst 6 mm. I sin kommentar til vurderingen skriver Havforskningsinstituttet:

«Det refereres til målinger DNV har gjort av høye sedimenteringsrater (18 og 60 mm/år) for avstand ut til 500 m ved kun 165 000 tonn deponert i september 2025. Dette er 3 til 10 ganger høyere sedimenteringsrate enn grensen på 6 mm/år som Miljødirektoratet flere ganger nevner som effektgrense på bunndyr. En radius på 350 m fra utslippspunktet omfatter 0,4 km², mens en radius på 500 m omfatter 0,8 km². Ved en radius på 700 m vil arealet bli 1,5 km². Miljødirektoratet nevner at en sedimenteringsrate på 6 mm/år vil skje på et areal større enn 0,4 km² men «vesentlig mindre» enn 1,4 km². «Vesentlig mindre» er altså vanskelig å forstå når man allerede har målt 3-10 ganger høyere sedimenteringsrate enn effektgrensen på 6 mm/år ut til 500 m (0,8 km²) fra utslippspunktet, men ved kun 165 000 tonn deponert. Kun 700 m ut fra utslippspunktet vil man dekke 1,5 km², altså mer enn de 1,4 km² som SINTEF har beregnet er trygt for bunndyrene. Havforskningsinstituttet har som nevnt ovenfor, ikke hatt tid til å gjennomgå de innsamlede miljødata, inkludert sedimenteringsdata.

Spørsmålet er altså hva sedimenteringsraten i ulike avstander fra utslippet er nå (oktober 2026, med opp mot en million tonn deponert)? Avstand her betyr areal hvor bunndyrene blir påvirket. Og deretter er spørsmålet hva sedimenteringsraten blir i ulike avstander fra utslippet etter tre år når det totalt er deponert ytterligere 4,5 millioner tonn? Med andre ord, hvor mye areal har fått mer sedimentering enn effektgrensen for bunndyr ved et totalt utslipp på opp mot 5,5 millioner tonn etter 4 år med deponering? Ved en oppgitt sedimenteringsrate på 18 til 60 mm/år ut til 500 m fra utslippspunktet ved 165 000 tonn avfall deponert mener vi det er rimelig grunn til å anta en sedimenteringsrate over den oppgitte effektgrensen på 6 mm/år for bunndyr ved SINTEF sin modellerte trygge grense på litt under 700 m fra utslippspunktet når totalt 5,5 millioner tonn er deponert høsten 2029.»⁹

Vi kan ikke forstå hvorfor departementet ikke har krevd oppdaterte målinger av den faktiske påvirkningen for å vurdere den midlertidige tillatelsen.

3.3 Nødvendig kunnskap må innhentes før tillatelsen gis

Havforskningsinstituttet har uttalt at ny datainnsamling er «helt nødvendig» for at avgjørelsen skal være kunnskapsbasert. Vi stiller oss bak denne uttalelsen. Departementet har i stedet satt som vilkår at ERG gjennom

⁷ [Lenke](#) til brev til Klima- og Miljødepartementet fra miljøorganisasjonene og partshjelpere.

⁸ Korrespondansen og Havforskningsinstituttets kommentarer til den supplerende faglige vurderingen er vedlagt klagen.

⁹ Havforskningsinstituttets kommentarer til Miljødirektoratets supplerende faglige vurdering av 20. oktober 2026.

overvåking skal dokumentere hvor stort areal som påvirkes av en sedimentering på 6 mm og 3 mm per år. Den kunnskapen som er nødvendig for å vurdere om det skjer forringelse, skal altså først skaffes etter at vedtaket er fattet. Dette er i strid med kravet om at saken skal være så godt opplyst som mulig *før* vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17 og naturmangfoldloven § 8. Kunnskapsmangel eller usikker kunnskap må i et slikt tilfelle komme naturen til gode.

3.4 Vedtaket bygger på feil faktum

3.4.1 Bunnfauna på dypt vann er ikke mer hardfør enn den på grunt vann

Departementets vurdering av at den midlertidige tillatelsen ikke vil føre til vesentlig forringelse av kvalitetselement bunnfauna er blant annet basert på Miljødirektoratets supplerende faglige innspill av 28. september 2026, med henvisning til Miljødirektoratets klassifiseringsveileder:

«Ut fra dette legger vi til grunn at bunnfauna på det aktuelle dypet for sjødeponi i Førdefjorden er mer hardfør mot inngrep/arealbeslag enn bunnfauna på grunne dyp. På dypene det er tale om i denne saken, altså fra om lag 200 til mer enn 300 meters dyp, skal det etter Miljødirektoratets vurdering langt større tap av bunnfauna til før den økologiske funksjonen svekkes enn hva som er tilfelle på grunne områder mellom 0 og 20 meter der det er nok lys til fotosyntese.»

Her må det ha skjedd en misforståelse. Generell marinøkologisk teori, basert på et omfattende forskningsgrunnlag, tilsier at bunnfauna på dypere vann ikke er mer hardfør, men mer sårbar for menneskelige forstyrrelser enn bunnfauna på grunt vann (i fotosyntesesonen). Bunnhabitaterne på grunnere vann utsettes oftere for både menneskeskapte og naturlige forstyrrelser, og økosystemet der har derfor utviklet iboende motstandskraft (engelsk: resilience) til å komme raskt tilbake etter forstyrrelse. I fotosyntesesonen på grunnere vann er det også høyere produktivitet, organismene har mer tilgang på næring og vekstmuligheter. Organismene på grunt vann er derfor ofte hurtigvoksende, har mye rekrutter og er relativt kortlivede. Og overflatevannet kan også bedre forbindelse med omkringliggende vannforekomster og kan dermed raskere bringe med seg rekrutter for å rekolonisere et ødelagt habitat. Organismene på dypere vann derimot lever mer isolert, har mindre næringstilgang, vokser saktere, og er gjerne mer langlivede. De er altså det motsatte av mer robuste og hardføre mot ødeleggelser. Bunnfaunaen på dypt vann vil trenge lengre tid enn bunnfauna på grunt vann til å komme seg igjen etter en forstyrrelse. Ethvert tap av bunnfauna her vil gi langvarig tap av økologisk funksjon. En del av de artene på dyp sjøbunn som er viktige for å danne biogene habitater for andre arter, som sjøfjær, svamp og koraller, kan trenge tiår til hundreår for å restituere seg.¹⁰

Også Havforskningsinstituttet reagerte på den samme vurderingen til Miljødirektoratet, og skriver:

«Det er riktig at alt nytt organisk materiale blir produsert i de øvre vannlag, men det finnes i den samlede vitenskapelige litteraturen ikke støtte for en hypotese om at områder mellom 0-20 m er mer viktig for funksjonen av en vannforekomst enn dypere områder. Tvert imot er dype samfunn svært viktig, blant annet for 1) den bentisk-pelagiske koblingen med omsetningen av organisk karbon, samt 2) frigjøring av næringssalter som algeproduksjonen er avhengig av når dypere vannmasser når overflatelagene i den sesongmessige omrøringen av vannmassene.

Det finnes heller ikke støtte i den vitenskapelige litteraturen for at dype bunnsamfunn skulle være mer robuste mot endringer i miljøforholdene. Dype bunnsamfunn kan ofte være mer

¹⁰ [Lenke](#) til rapport «Effekter av bunntråling» av Havforskningsinstituttet 31.01.2023

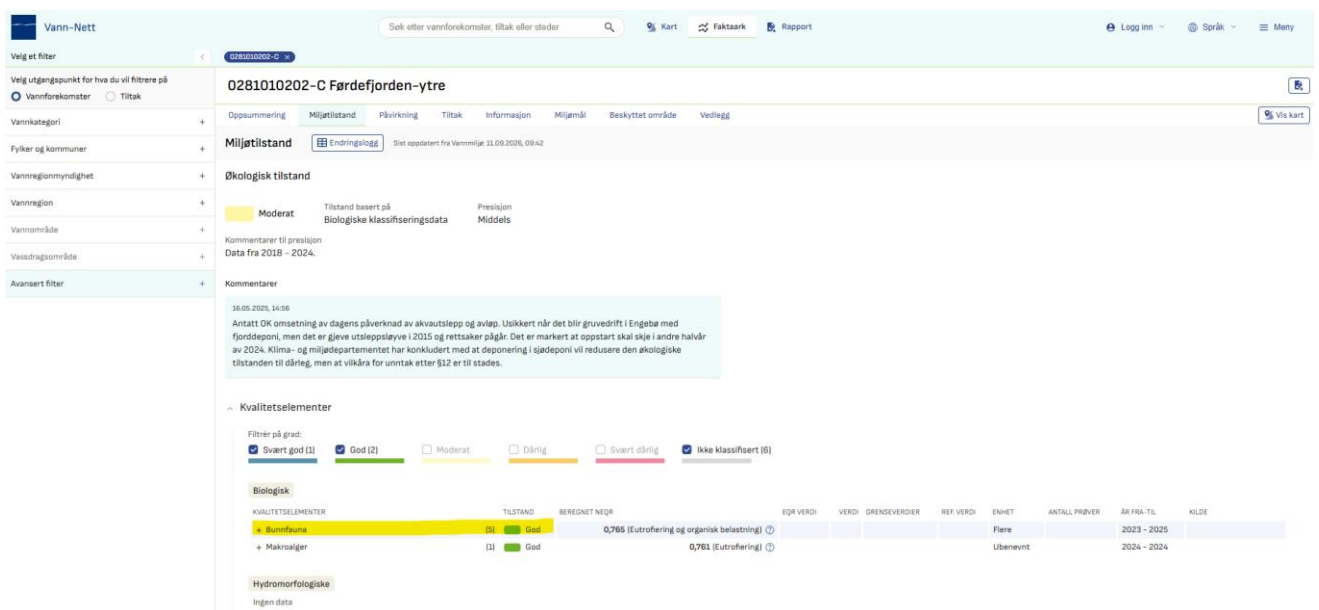
sensitive mot menneskelig aktivitet enn grunne samfunn da artssamfunnene består av færre arter som kan ta over funksjonelle roller fra arter som forsvinner. Bruken av i hovedsak tre biologiske kvalitetselement i vannforskriften, nemlig planteplankton, makroalger og bløtbunnsamfunn, taler for en tilnærmelsesvis lik verdi av disse komponentene for helsetilstanden til en vannforekomst. Dersom en av disse kvalitets-elementene blir kategorisert som dårlig vil hele vannforekomsten bli klassifisert som dårlig. Det at man har bygget et tilstandsovervåkningssystem hvor alle disse tre kvalitetselementene teller likt, og med prinsippet om «one out – all out», er en tydelig indikator på at den dype bløtbunn har en viktig funksjon.»¹¹

3.4.2 Vedtaket bygger på en feil observasjon av nåværende tilstand. Er tilstanden allerede forringet?

Klima- og miljødepartementet skriver i vedtaket om midlertidig tillatelse at «Kvalitetselementet bunnfauna i vannforekomsten er registrert med tilstand «svært god» i Vann-nett.»¹² Videre henviser de til Miljødirektoratets faglige vurdering 19. august 2026 punkt 2.4. Der skriver Miljødirektoratet:

«Status registrert i Vann-nett viser at de biologiske kvalitetselementene i vannforekomsten er i svært god tilstand for bunnfauna og god tilstand for makroalger.»¹³

Men når vi ser i vann-nett, er tilstanden til kvalitetselementet bunnfauna registrert som «god»:

Ser vi nærmere på elementene under «bunnfauna», ser vi at to av fem er registrert som «god»:

¹¹ Havforskningsinstituttets kommentarer av 20. oktober 2026 til Miljødirektoratets supplerende faglige vurdering.

¹² Side 13 i [vedtaket](#) om midlertidig tillatelse av 30. september 2026.

¹³ Side 5 i den [faglige vurderingen](#) av 19. august 2026.

0281010202-C Førdefjorden-ytre

Oppsummering Miljøtilstand Påvirkning Tiltak Informasjon Miljømål Beskyttet område Vedlegg

^ Kvalitetselementer

Filtrer på grad:
☒ Svært god (1) ☒ God (2) ☐ Moderat ☐ Dårlig ☐ Svært dårlig ☒ Ikke klassifisert (6)

Biologisk

KVALITETSELEMENTER	TILSTAND	BEREGNET NEQR	EQR VERDI	VERDI	GRENSEVERDIER	REF. VERDI	ENHET	ANTALL PRØVER	ÅR FRA-TIL	KILDE
– Bunnfauna	(5) God	0,765 (Eutrofiering og organisk belastning) ⓘ					Flere		2023 - 2025	
Eutrofiering og organisk belastning										
✓ A Hurlberts diversitetsindeks ES100 for grabbelennomsnitt	Svært god		0,816	28,115	26.0-18.0-10.0-5.0	52	antall/100 individer	8	2023 - 2025	Vannmiljø
✓ A Shannon-Wiener diversitetsindeks H for grabbelennomsnitt	Svært god		0,829	4,191	3.9-3.1-2.0-0.9	5,9	Ubenevnt	9	2023 - 2025	Vannmiljø
✓ A Indikatorartsindeks ISI for grabbelennomsnitt	God		0,732	6,062	6.3-5.6-4.7-3.3	9,7	Ubenevnt	9	2023 - 2025	Vannmiljø
✓ A Norsk kvalitetsindeks NOI for grabbelennomsnitt	Svært god		0,805	0,724	0.72-0.63-0.49-0.31	0,9	Ubenevnt	9	2023 - 2025	Vannmiljø
✓ A Norsk sensitivitetsindeks NSI for grabbelennomsnitt	God		0,643	23,28	28.0-22.0-16.0-11.0	33	Ubenevnt	9	2023 - 2025	Vannmiljø
+ Makroalger	(1) God	0,761 (Eutrofiering) ⓘ					Ubenevnt		2024 - 2024	

Går vi inn og ser på historikken til disse, ser vi at disse elementene også var registrert med «god» tilstand per mars 2026. Historikk-funksjonen ble først innført i vann-nett i mars i år, så vi vet ikke hva som var tilstanden før dette.

Dette reiser flere spørsmål. Har bunnfauna vært «svært god» før dumpinga startet, og er allerede forringet til «god» etter massene som har blitt deponert med en ugyldig utslippstillatelse per september 2025? Og hva gjør at Miljødirektoratet oppfatter tilstanden til bunnfauna i vann-nett som «svært god» i sin faglige vurdering fra august 2026?

3.5 Oppsummering

Vi har vist at det generelt er gjort alt for mangelfulle vurderinger av forringelsesspørsmålet, og det hele bygger dessuten på en feil observasjon av den nåværende tilstanden av kvalitetselementet bunnfauna. I denne forbindelse er det også relevant å minne om at regjeringen valgte å avslå søknader fra både Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet om å få forlenget frist til å inngi høringssvar. Vedtaket ser ut til å bygge på uriktige faktiske forutsetninger, noe domstolene kan prøve fullt ut.

4 BRUDD PÅ SAMORDNINGSPLIKTEN ETTER MINERALLOVEN § 1-8

Departementet har ikke berørt betydningen av at Høyesterett kjente driftskonsesjonen ugyldig i dom av 17. juni 2026. Det vises til skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken datert 11. september 2026:

«Vi er ikke kjent med at selskapet har søkt om ny driftskonsesjon. Fortsatt drift uten driftskonsesjon er ulovlig. Det har heller ingen hensikt å gi en «midlertidig» utslippstillatelse dersom det ikke samtidig gis en «midlertidig» driftskonsesjon. En eventuell realitetsbehandling av søknaden om «midlertidig» utslippstillatelse vil måtte samordnes med en behandling av en eventuell søknad om driftskonsesjon etter mineralloven, jf. krav til samordning av saksbehandling i ny minerallov § 1-8 som trådte i kraft 1. juli 2026.»

Det er kjent at selskapets gruvevirksomhet har alvorlige tekniske og økonomiske problemer. Det må derfor gjøres en ny vurdering av om selskapet er kvalifisert til å motta en driftskonsesjon.»¹⁴

Som Haltbrekken er inne på, skulle denne tidsbegrensede forurensningstillatelsen som departementet nå har gitt, vært samordnet med en søknad om driftskonsesjon etter mineralloven. Dette følger av de nye endringene i mineralloven som trådte i kraft 1. juli 2026. Mineralloven § 1-8 første ledd stiller krav om samordning av saksbehandlingen:

«Myndighetene skal sørge for at prosesser for behandling av planer og søknader om tillatelser som kreves for mineralvirksomhet, samordnes på en effektiv og hensiktsmessig måte.»

Begrepet «*mineralvirksomhet*» er legaldefinert i mineralloven § 1-7 bokstav a som «*leting etter, undersøkelse av og utvinning av mineraler fra naturlig forekommende mineralforekomster og etterlatte masser fra tidligere mineraluttak*». I Prop. 71 L (2024–2025) s. 243 er det presisert at definisjonen også omfatter avgangsmasser:

«Definisjonen av «mineralvirksomhet» går frem av bokstav a. Med mineralvirksomhet menes leting etter, undersøkelse av og utvinning av mineraler fra naturlig forekommende mineralforekomster og etterlatte masser fra tidligere mineraluttak. Med naturlig forekommende mineralforekomster menes løsmasser og fast fjell, slik de ligger fra naturens side. Det er nytt i loven at etterlatte masser fra tidligere mineraluttak er omfattet av loven. Bestemmelsen omfatter overskuddsmasser som avgangsmasser, berqvelter og gråberg med videre. Deponerte overskuddsmasser fra anleggsvirksomhet faller ikke inn under regelen. Både masser som det har blitt utvunnet mineral fra, og andre masser fra mineraluttaket er omfattet.

Avgangsmasser er etter forarbeidsuttaalelsene omfattet av definisjonen av mineralvirksomhet. Sjødeponering av avgangsmasser er nettopp en forutsetning for å kunne drive ut mineralforekomsten, og utslippstillatelsen etter forurensningsloven § 11 er derfor en tillatelse som kreves for mineralvirksomhet, jf. mineralloven § 1-8 første ledd.

Samordningsplikten gjelder også Klima- og miljødepartementet. Mineralloven § 1-8 første ledd legger plikten på «*myndighetene*» i flertall, det vil si alle relevante myndigheter, herunder forurensningsmyndigheten. Det er dette leddet som bærer selve samordningsplikten. Den særskilte dialogmøtefunksjonen i andre ledd er lagt til Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), men dette gjelder direktoratets koordinatørrolle og innsnevrer ikke pliktsubjektet i første ledd. Klima- og miljødepartementet kan derfor ikke fri seg fra samordningsplikten ved å vise til at ansvaret ligger hos direktoratet. Dette er også lagt til grunn i forarbeidene, jf. Prop. 71 L (2024–2025) punkt 4.2.4:

«Utvalget har foreslått at tiltakshaver gis rett til å be om at behandlingen av en søknad om tillatelse til mineralvirksomhet som gjelder statens mineraler, industrimineraler og lette metaller, skal samordnes med søknad om tillatelse etter forurensningsloven § 11. Utvalget skriver at prosessen må skisseres i forskrift, se NOU-en kapittel 24 merknad til § 1-8. Departementet er ikke enig i at det er nødvendig å innføre en slik bestemmelse. Myndighetene etter forurensningsloven og mineralloven er omfattet av den generelle samordningsplikten i § 1-8 første ledd. Etter departementets vurdering gir samordningsplikten sammen med forskriftshjemmelen i § 1-8 tredje ledd tilstrekkelig hjemmel til å gi forskrift om behandlingen av en søknad om tillatelse til mineralvirksomhet som gjelder statens mineraler, industrimineraler og lette metaller og søknad om tillatelse etter forurensningsloven § 11.»

¹⁴ [Lenke](#) til skriftlig spørsmål fra Lars Haltbrekken (SV) til klima- og miljøministeren, 11.09.2026.

Samordningsplikten er ytterligere begrunnet i NOU 2022: 8 (Ny minerallov) punkt 11.7.3, der utvalget særlig understreker samordningspliktens betydning for forurensningsmyndigheten og DMF:

«Utvalget mener at god samordning og godt samarbeid mellom forurensningsmyndigheten og DMF er en forutsetning for å stille konkrete vilkår til mineralvirksomhet som effektivt kan avbøte negative miljøkonsekvenser. Dette er spesielt viktig for avfallshåndtering og avfallsminimering. Utvalget foreslår at tiltakshaveren skal ha mulighet til å be om at søknadsprosessene etter mineralloven (driftstillatelse) og forurensningsloven (utslippstillatelse) samkjøres, se forslaget § 1-8. Utvalget mener at samarbeidet mellom DMF og forurensningsmyndigheten i all hovedsak har fungert godt de seneste årene, men at det likevel er hensiktsmessig å gi tiltakshaveren en rett til å kreve samordning. En slik mulighet vil innebære at forurensningsmyndigheten og DMF må samarbeide og koordinere saksbehandlingsprosessene i større grad enn i dag. Dette vil gjøre det enklere å se utformingen av uttaket og driften i sammenheng med utslipp og avfallsproduksjon. Da kan DMF og forurensningsmyndigheten også stille vilkår for å minimere de negative konsekvensene for miljøet og samfunnet. Dette vil sette myndighetene i bedre stand til å oppnå formålene bak mineralavfallsdirektivet. Utvalgets forslag om å lovfeste en generell samordningsplikt og avholde oppstartsmøte med berørte myndigheter i mineralsaker, vil også legge til rette for at forurensningsmyndigheten og DMF samordner seg og dermed får bedre forutsetninger for å stille gode og hensiktsmessige krav og vilkår i tillatelsene etter sine respektive regelverk».

Plikten til å samordne med relevante myndigheter er inntrådt, og det er en saksbehandlingsfeil at Klima- og miljødepartementet ikke har samordnet behandlingen med DMF og/eller Nærings- og fiskeridepartementet. Feilen kan også ha virket inn på vedtakets innhold, jf. forvaltningsloven § 41. ERGs forutsetninger har endret seg vesentlig siden driftskonsesjonen ble gitt, og det kan derfor stilles spørsmål ved om selskapet overhodet ville kvalifisert for driftskonsesjon dersom det hadde søkt i dag.

5 UTPRØVINGEN AV FLOKKULERINGSMIDDELET ER IKKE TILSTREKKELIG VURDERT

I vårt høringsinnspill punkt 10 uttrykte vi bekymringer knyttet til det omsøkte flokkuleringsmiddelet Praestol DW 20. Departementets tillatelse til å teste inntil 950 kg Praestol DW 20 over en periode på tre måneder tar ikke tilstrekkelig hensyn til de usikkerhetsmomentene flokkuleringsmiddelet har.

For det første er den faglige motstanden ikke tilstrekkelig imøtegått. Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet¹⁵ og Mattilsynet¹⁶ har alle vært negative til utprøvingen. De begrunner dette med at miljøvirkningene knyttet til bioakkumulering og økotoksikologi for PAM er usikre. Departementet viser til Miljødirektoratets knappe faglige vurderinger, uten å begrunne hvorfor disse er tillagt avgjørende vekt når tre andre offentlige fageter har motsatt syn.

For det andre har departementet ikke tilstrekkelig vurdert om bruken av flokkuleringsmiddelet vil føre til forringelse etter vannforskriften og vanndirektivet. Departementet legger, med henvisning til Miljødirektoratet, til grunn at den kjemiske tilstanden i vannforekomsten ikke vil påvirkes av flokkuleringsmiddelet. Selv om den kjemiske tilstanden ikke påvirkes, må departementet vurdere om flokkuleringsmiddelet kan føre til forringelse av den økologiske tilstanden. Dette er ikke gjort.

¹⁵ [Lenke](#) til Fiskeridirektoratets høringsinnspill.

¹⁶ [Lenke](#) til Mattilsynets høringsinnspill.

Den mangelfulle vurderingen av om flokkuleringsmiddelet fører til forringelse synes å skyldes at departementet legger vekt på at det «*er snakk om utprøving i en begrenset tidsperiode*». Vi minner om at etter vanndirektivet er også midlertidig forringelse omfattet av forbudet, jf. Sak C-461/13 *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland eV* avsnitt 67. Den korte varigheten kan ikke erstatte en vurdering av om utprøvingen med flokkuleringsmiddelet kan føre til forringelse.

Med vennlig hilsen,

Pernille Bonnevie Hansen
Leder i Naturvernforbundet

Sigrid Hoddevik Losnegård
Leder i Natur og Ungdom